

Hallituksen esitys laiksi Suomen perustuslain 10 §:n muuttamisesta

- kuuleminen puolustusvaliokunnassa 5.5.2026

Tarve uhkaperusteiselle rikostiedustelusääntelylle

- Lainsäädännön on vastattava turvallisuusympäristön muutokseen.
- Toimintaympäristön muuttuessa rikollisuuden muodostamat uhkat ovat muuttuneet entistä vakavimmiksi, monimuotoisemmiksi ja nopeammin kehittyviksi.
- Ennalta torjumisen tarve korostuu.
- Jotta vakavan rikollisuuden uhkia voitaisiin tehokkaasti torjua, tulisi tiedonhankinta voida käynnistää nykyistä varhaisemmassa vaiheessa.

Nykyisen sääntelyn riittämättömyys

- Voimassaoleva rikostorjunnan sääntely rakentuu hyvin pitkälti esitutkinnan, rikosprosessin ja todisteiden hankinnan ympärille.
- Poliisilain 5 luvun salaista tiedonhankintaa koskevat estämistoimivaltuudet on sidottu konkreettisen rikostapahtuman estämiseen.
- Konkretiavaatimus koskee sekä tekoa että tekijää.
 - Aikaikkuna on usein liian lyhyt rikoksen estämiseksi.

Tarve PL 10 §:n muuttamiselle rikostiedustelusääntelyn näkökulmasta

- Useat salaiset tiedonhankintakeinot puuttuvat yksityiselämän suojaan ja erityisesti PL 10 § 2:mom. tarkoitettuun luottamuksellisen viestin suojaan.
- PeV:n vakiintuneen tulkinnan mukaan PL 10 §:n 3 ja 4 mom. lakivarauksissa tarkoitettuina rikoksen selvittämisenä ja tutkintana pidetään sellaisia toimenpiteitä, joihin ryhdytään jonkin konkreettisen ja yksilöidyn rikosepäilyn johdosta, vaikka rikos ei olisi vielä edennyt toteutuneen teon asteelle
- Nykyiset lakivaraukset eivät mahdollista kotirauhan suojaan tai luottamuksellisen viestin suojaan puuttuvien tiedonhankintakeinojen käytöstä säätämistä uhkaperusteisesti
- Poliisin tiedonhankinta on kokonaisuus, jossa erilaiset menetelmät tukevat toisiaan -> käyttöön tulisi saada lähtökohtaisesti kaikki poliisilain 5 luvussa säädettyjä salaisia tiedonhankintakeinoja vastaavat menetelmät sekä mahdollisesti joitain uusia menetelmiä
 - Laajempi keinovalikoima parantaisi mahdollisuuksia uhkan torjumiseen sekä voi vähentää perusoikeuksiin kajoamisen kokonaismäärää ja ajallista kestoja

Mitä muutos mahdollistaisi?

- Poliisilakiin valmisteltuun uuteen 5 b lukuun (rikostiedustelu vakavan rikollisuuden torjumiseksi) voitaisiin sisällyttää luottamuksellisen viestin suoja ja kotirauhan suoja koskevat rikostiedustelukeinot:
- telekuuntelu, tietojen hankkiminen telekuuntelun sijasta, televalvonta, tukiasematietojen hankkiminen, tekninen kuuntelu, tekninen lait tarkkailu (luottamuksellisen viestin suoja)
 - keinojen käyttöön saamiseksi tarvittavien laitteiden asennus kotirauhan suojaamisissa paikoissa
- tekninen kuuntelu, paikkatiedustelu, tietolähdetoiminta (kotirauhan suoja)
 - Peitet toiminta ja valeosto asunnossa asukkaan myötävaikutuksella
- Päätöksenteko keinojen käytöstä lähtökohtaisesti tuomioistuimessa

Mihin toimivaltuuksia käytettäisiin?

- Uhkaperusteisella rikostiedustelulla pyritäisiin torjumaan vakavaa rikollisuutta
- Poliisilakiin valmisteltava uhkaperusteinen rikostiedustelusäätely mahdollistaisi salaisen tiedonhankinnan nykyistä varhaisemmassa vaiheessa eli ennen kuin rikollinen hanke on edennyt konkreettiseksi ja yksilöidyksi rikokseksi.
- Uhkaperusteinen tiedonhankinta kohdistuisi erityisesti erilaisiin rikollisorganisaatioihin ja niiden toimintaan sekä toimintaan osallistuviin henkilöihin ilman, että käsillä on oltava yksittäiseen henkilöön kohdistuva yksilöity rikosepäily.
 - poliisi voisi esim. kohdistaa tiedonhankintaa kohteisiin, jotka toimivat rikollisorganisaatiossa johtajina, mahdollistajina tai muutoin rikollisen toiminnan keskiössä. Tämä edesauttaisi rikollisorganisaation muodostaman vakavan uhkan torjumista.
- Tiedontarpeet liittyvät mm. organisaatioiden rakenteeseen ja niissä toimiviin henkilöihin, henkilöiden rooleihin organisaatiossa, henkilöiden välisiin suhteisiin, liikkumiseen ja viestintään sekä organisaation suunnittelemista rikollisista hankkeista.

Rikostiedustelu - Toimintaympäristön muutos 1990-luvulta

- Yleinen turvallisuustilanne
- Hybridivaikuttaminen
- Järjestäytyneen rikollisuuden nousu ja kehitys, jengiytyminen
- Kohdennetun väkivallan lisääntyminen, yleinen väkivaltaisuuden lisääntyminen
- Rikollisuuden kansainvälistyminen
- Rikollisten palvelujen tuottaminen, vakavan rikollisuuden verkostomaisuus, solurakenteet
- Digitalisaatio
- Teknologia rikollisessa tekemisessä (rikosten tekeminen ja viranomaistoiminnalta suojautuminen): tekoälyn mahdollisuudet, kyberrikollisuus, tva-petokset, virtuaalivaluutat, kovennetut viestijärjestelmät, keskustelupalstat
- Teknologia viranomaistoiminnan tukena
- Rikostorjuntaoperaatioiden aikajänteiden lyhentymisen, operoiminen leveämmällä rintamalla
- Rikostiedusteluajattelun kehittyminen
- Ennalta estämisen ja varautumisen korostuminen

Siviilitiedustelu – miksi perustuslain muutosta tarvitaan

- Vakaviin kansallisen turvallisuuden uhkiin varautumisen aikajänne on kriittinen.
- Ulko- ja turvallisuuspoliittisessa tilanteessa luotettavan ja ajantasaisen tiedon merkitys on suuri.
- Nyt tiedustelumenetelmää ei saa kohdistaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan tai tehdä muita toimenpiteitä kyseisessä tilassa; tämä mahdollistaa kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavan toiminnan viranomaisen tiedonhankinnan ulottumattomissa. Vieraiden valtiollisten tiedustelutoimijoiden ammattitaitoa on tuntea kohdemaan lainsäädännön rajoitukset – katvealueita voidaan käyttää suunnitelmallisesti hyväksi. Esim. heikentynyt mahdollisuus hyödyntää diplomaattipeitteitä lisää tarvetta muihin keinoihin.
- Perustuslain muutoksella mahdollistettaisiin siviilitiedustelulainsäädännön tarkistaminen – kielto siitä, että tiedustelumenetelmää ei saa kohdistaa pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävään tilaan, voitaisiin kumota.
- Tiedustelumenetelmän käytön yleisenä edellytyksenä on, että sen käyttäminen on välttämätöntä tärkeiden tietojen saamiseksi sellaisesta toiminnasta, joka vakavasti uhkaa kansallista turvallisuutta.

Siviilitiedustelu – mitä perustuslain tarkistaminen mahdollistaisi

- Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävää tilaa koskevan tiedustelukiellon kumoaminen
 - estäisi ja häittäisi asunnon käyttämistä kansallista turvallisuutta vakavasti uhkaavan toiminnan suunnittelussa, valmistelussa ja harjoittamisessa.
 - mahdollistaisi tiedon saannin ulkomaisten tiedustelupalveluiden toimintatavoista, agenteille tai illegaalille annetuista tehtävistä ja siitä, kuinka he ovat ne toteuttaneet.
 - estäisi sen, että kohde käyttäisi asuntoon kutsumista keinona testata peitehenkilöksi tai ohjatuksi tietolähteeksi epäilemäänsä tahoa.
 - sallisi asunnossa tiettyjen menetelmien käytön edellyttämät tekniset asentamistoimenpiteet.
 - ei-valtiolliseen, esimerkiksi terroristiseen toimijaan kohdistettavassa asunnossa tapahtuvassa tiedustelussa olisi mahdollista saada selville terroriteon kohde, ajankohta, toteuttajat ja teettäjätaho; löytää varoja, tietoja ulkomaanyhteyksistä sekä aseita, räjähteitä tai kemiallisia aineita.

Sisäministeriö

Inrikesministeriet

Kirkkokatu 12, Helsinki
PL 26, 00023 Valtioneuvosto
Vaihde 0295 480 171
www.intermin.fi